

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 17 juni 2016

Mål nr

T 6069-14

KLAGANDE

Ericsson AB, 556056-6258
164 80 Stockholm

Ombud: Advokat L-OS

MOTPART

MN

Ombud: Jur.kand. JP

SAKEN

Skadestånd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2014-11-18 i mål T 5520-13

_____

DOMSLUT

Högsta domstolen förklarar att MNs beslut att skifta Benchmark Electronics Aktiebolags i likvidation tillgångar utan att avsätta pengar till betalning av bolagets påstådda skuld till Ericsson AB innebar en överträdelse av 25 kap. 38 § aktiebolagslagen och att detta handlande var oaktsamt.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målets övriga delar.

Högsta domstolen undanröjer hovrättens dom samt återförvisar målet till hovrätten för fortsatt handläggning.

Frågan om rättegångskostnader i Högsta domstolen ska prövas av hovrätten efter att målet har återupptagits där.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Ericsson AB har yrkat att Högsta domstolen ska bifalla bolagets yrkande om skadestånd om 4 883 147 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 2 028 184 kr från den 19 mars 2011 tills betalning sker.

Ericsson AB har också yrkat att bolaget ska befrias från skyldigheten att ersätta MNs rättegångskostnader i tingsrätten och i hovrätten samt att MN ska förpliktas att ersätta bolagets rättegångskostnader där.

MN har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 6. Frågan om prövningstillstånd rörande målet i övrigt har förklarats vilande.

DOMSKÄL

1. Bolagsverket utsåg i april 2003 advokaten MN som likvidator i Benchmark Electronics Aktiebolag, som frivilligt hade trätt i likvidation. Ett par veckor senare ansökte MN om kallelse på bolagets okända borgenärer. När anmälningstiden gick ut i november 2003 hade ingen okänd borgenär anmält någon fordran. Slutredovisningen lades fram på bolagsstämman den 18 april 2007 och Benchmark var därmed upplöst.
2. Under december 2005 kontaktades MN och hans biträdande jurist av en företrädare för Ericsson, som gjorde gällande att Benchmark inte hade betalat fem fakturor utställda på bolaget avseende leverans av varor och utförda tjänster. MN fick kopior av fakturorna. En faktura var daterad år 1997 och de övriga år 2000. De sammantagna fakturabeloppen uppgick till drygt 2,5 miljoner kr.
3. I anslutning till kontakterna med företrädare för Ericsson efterfrågade MN fakturorna och spår av dessa hos det företag som förvarade Benchmarks räkenskapsinformation och annan dokumentation. Fakturan utställd år 1997 visade sig finnas med på en sammanställning över mellanhavanden med Ericsson med en anteckning om att den ”enligt oss” var betald. Av övriga fakturor hittades inga spår. MN hörde sig också för med en kontaktperson för bolagets skotska systerbolag och med bolagets tidigare ekonomichef om de hade någon vetskap om några obetalda fakturor från Ericsson. Systerbolaget hade ombesörjt Benchmarks redovisning efter det att Benchmark under år 2000 hade överlåtit sin rörelse och ekonomichefen samma år hade slutat. Någon sådan kunskap sade sig dessa inte ha om några obetalda fakturor från Ericsson.

4. Av likvidatorns slutredovisning den 29 december 2006 framgick det att en föregiven borgenär hade rest krav efter kallelsetidens utgång. Likvidatorn hade emellertid enligt redovisningen bedömt att borgenären hade förlorat rätten att göra gällande någon fordran, eftersom anmälan inte hade gjorts i tid. Bolagets tillgångar bestod i huvudsak av en fordran på moderbolaget om drygt 59 miljoner kr. Någon redogörelse för skiftet lämnades inte i förvaltningsberättelsen, men enligt revisionsberättelsen innefattade slutredovisningen skifte per slutredovisningsdagen.

5. MN kontaktades via e-post av en bolagsjurist vid Ericsson knappt en vecka före den bolagsstämma i april 2007 som innebar att bolaget upplöstes. I meddelandet angav han att MNs biträdande jurist, trots upprepade påstötningar alltsedan december 2005 och senast under senhösten 2006, ännu inte hade lämnat besked om likvidatorns ställningstagande till bolagets krav. Bolagsjuristen skrev att det var rimligt att likvidatorn nu angav ett motiverat ställningstagande till kravet och påpekade att det inte var ett krav från en okänd borgenär. MN svarade omgående med en redogörelse för det ställningstagande han hade gjort i sin slutredovisning och tillade att Ericsson var okänd som borgenär när kallelsen utfärdades eftersom någon skuld inte återfunnits i bolagets räkenskaper. Bolagsjuristen skickade ytterligare två e-postmeddelanden till MN. I det sista, som var daterat dagen före bolagsstämman, framfördes att MN inom kort skulle kontaktas av advokat som hade anlitats i ärendet.

Frågorna i Högsta domstolen m.m.

6. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i frågan om MNs beslut att skifta bolagets tillgångar utan att avsätta pengar till betalning av bolagets påstådda skuld till Ericsson innebär en överträdelse av 25 kap. 38 § aktiebolagslagen (2005:551) och i så fall om detta handlande var oaktsamt.

7. Sammanfattningsvis är det Ericssons inställning att det förhållande som grundar överträdelsen av 25 kap. 38 § aktiebolagslagen och MNs oaktsamhet är MNs felbedömning att det inte förelåg en tvist i den mening som avses i paragrafen. På grund av felbedömningen avsatte MN före skiftet inte några pengar som motsvarade Ericssons krav. Ericsson har inte påstått att den skadeståndsgrundande överträdelsen av aktiebolagslagen var att MN felaktigt bedömt att fordringarna var prekluderade. Tvärtom har Ericsson angett att den frågan var svårbedömd och oaktsamhet i den delen har inte lagts MN till last.

Något om en likvidators uppgifter och skadeståndsansvar

8. Likvidatorn ska snarast efter det att han eller hon har tillträtt ansöka om kallelse på bolagets okända borgenärer (25 kap. 34 § aktiebolagslagen). Till ansökningen ska fogas en förteckning över gäldenärens kända borgenärer. En borgenär som inte är upptagen i förteckningen över kända borgenärer och som inte anmäler sin fordran inom föreskriven tid förlorar rätten att kräva ut sin fordran (preklusion), om borgenären inte visar att gäldenären har känt till den före anmälningstidens utgång. (Se 4 § andra stycket och 6 § lagen, 1981:131, om kallelse på okända borgenärer.)

9. Likvidatorn ska så snart det kan ske förvandla bolagets tillgångar till pengar i den utsträckning det behövs för likvidationen samt betala bolagets skulder. Återstående tillgångar ska skiftas när anmälningstiden för okända borgenärer har löpt ut och bolagets kända skulder har betalats. Om det råder tvist om en skuld eller en sådan inte har förfallit till betalning eller om en skuld av annan orsak inte kan betalas, ska likvidatorn sätta av pengar till betalning av skulden och resterande tillgångar skiftas. (Se 25 kap. 35 och 38 §§ aktiebolagslagen.)

10. Av 29 kap. 1 § och 25 kap. 30 § aktiebolagslagen följer att en likvidator ska ersätta skada som han vid fullgörandet av sitt uppdrag genom överträdelse av aktiebolagslagen uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar en aktieägare eller någon annan. Att även ”annan” anges vara omfattad är ett klarläggande av att ren förmögenhetsskada vid överträdelse av aktiebolagslagen kan ersättas också i ett utomobligatoriskt förhållande. Bestämmelsen ger ingen närmare ledning beträffande vad som krävs för att ett sådant skadeståndsansvar ska föreligga. Vägledning får i stället hämtas i den överträdde normens skyddsändamål. Skyddsändamålet styr förutsättningarna för ansvar och vilka som tillhör den skyddade kretsen. (Se NJA 2014 s. 272 p. 18 med hänvisningar.)

11. Regleringen i 25 kap. 38 § aktiebolagslagen ger alltså likvidatorn en möjlighet att skifta tillgångar fastän det råder tvist om en skuld. Ett sådant skifte förutsätter dock att tillräckliga medel för betalning av skulden först har avsatts. Lagen ger uttryck för en avvägning mellan aktieägarnas avvecklingsintresse och borgenärsintresset. Den skyddar en borgenär med en tvistig fordran från att bolagets möjlighet att betala skulden försämras genom att samtliga tillgångar skiftas. Det kan noteras att en borgenär med en tvistig fordran mot bolaget inte kan, till skillnad från en aktieägare, klandra skiftet (jfr 39 §).

Likvidators skyldighet att avsätta pengar för tvistiga skulder

12. En borgenär som inte har upptagits i förteckningen över kända borgenärer och som inte har anmält sin fordran innan anmälningstiden löpte ut, kan efter anmälningstidens utgång men före skiftet göra gällande att fordran ändå var känd av bolaget före kallelsetidens utgång (jfr NJA 1963 s. 184). Om borgenären kan visa att så var fallet, är fordran inte prekluderad.

13. Med uttrycket kända skulder i 25 kap. 38 § aktiebolagslagen avses alltså inte enbart sådana skulder till borgenärer som var förtecknade i begäran om kallelse på okända borgenärer eller sådana som blev kända före kallelsetidens utgång genom en anmälan. En skuld anses känd också då en borgenär visar att bolaget kände till skulden före anmälningstidens utgång, trots att borgenären inte var förtecknad och fordran inte heller anmälts.

14. Om en skuld är tvistig vid tiden för skiftet, omfattas den av likvidatorns skyldighet enligt 25 kap. 38 § att sätta av pengar till betalning av den. Begreppet tvist omfattar både det fallet att tvisten rör grunden för en fordran som har gjorts gällande mot bolaget och det fallet att tvisten rör frågan huruvida fordran faktiskt var känd av bolaget innan anmälningstiden gick ut.

15. En skuld får i princip anses vara tvistig när någon påstår sig ha en fordran på bolaget och likvidatorn inte accepterar betalningsskyldighet. Innan likvidatorn fastställer aktieägarnas skifteslotter i bolagets tillgångar är likvidatorn därmed skyldig att avsätta tillräckligt med pengar för betalning av den tvistiga skulden för det fall att en domstol skulle avgöra tvisten till nackdel för bolaget eller en förlikning ingås. Skiftet innebär att aktieägarna får en rätt till bolagets tillgångar i enlighet med vad som fastställts av likvidatorn.

Likvidatorns underlåtenhet att avsätta pengar utgjorde en överträdelse av aktiebolagslagen

16. MN fick i december 2005 kännedom om att Ericsson ansåg sig ha ett anspråk på Benchmark avseende obetalda fakturor utställda på bolaget, trots att fordran inte hade anmälts i kallelseförfarandet. I enlighet med sitt uppdrag som likvidator undersökte MN kravet men gjorde bedömningen att det inte förelåg någon betalningsskyldighet. Eftersom Ericssons fordran därmed var tvistig i den mening som avses i 25 kap. 38 § aktiebolagslagen, skulle pengar

ha satts av till betalning av den tvistiga skulden. Genom att inte beakta att det förelåg hinder mot att skifta bolagets samtliga tillgångar till aktieägaren har MN därmed överträtt den paragrafen.

Överträdelsen var oaktsam

17. MN har uppgett att han inte ansåg att det hade uppkommit en tvist om obetalda fakturor redan på grund av att Ericsson skickade kopior av dem i december 2005. Det var enligt honom först när Ericsson i september 2007 meddelade att bolaget avsåg att väcka talan som det uppstod en tvist.

18. Handlingsregeln i 25 kap. 38 § aktiebolagslagen är tydlig och ska inte föranleda några komplicerade ställningstaganden. Den utgör i sig inget hinder mot att ett skifte fastställs och verkställs beträffande övriga återstående tillgångar. När handlingsregeln trots detta inte har följts måste överträdelsen anses ha varit oaktsam.

19. Vad MN i övrigt har invänt kan lämnas utan avseende eller saknar relevans för den prövning Högsta domstolen nu har att göra.

Slutsats

20. MNs beslut att skifta bolagets tillgångar utan att avsätta pengar till betalning av den påstådda skulden innebar en överträdelse av 25 kap. 38 § aktiebolagslagen. Handlandet var oaktsamt. Den i prövningstillståndet ställda frågan ska alltså besvaras i enlighet med detta.

21. Vid den angivna bedömningen ska prövningstillstånd meddelas rörande målet i övrigt. Hovrättens dom ska undanröjas och målet återförvisas för fortsatt handläggning.

22. Frågan om rättegångskostnader i Högsta domstolen ska prövas av hovrätten.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Kerstin Calissendorff (referent), Johnny Herre, Dag Mattsson och Stefan Johansson
Föredragande justitiesekreterare: Martin Prosell